

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 636/2024-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného Matejka Friedmannová s.r.o., Dunajská 48, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresný súd Bratislava III) v konaní vedenom pod sp. zn. B3-15Cpr/5/2018 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresný súd Bratislava III) v konaní vedenom pod sp. zn. B3-15Cpr/5/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV sa **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B3-15Cpr/5/2018 konal bez zbytočných prieťahov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **4 000 eur**, ktoré mu **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **395,47 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

- Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 636/2024 z 21. novembra 2024 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa, doručенú ústavnému súdu elektronickou formou

9. septembra 2024, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom mestského súdu (predtým okresného súdu) v konaní vedenom pod sp. zn. B3-15Cpr/5/2018 [predtým vedenom pod sp. zn. 15Cpr/5/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“)], pričom pasívne legitimovaný subjekt označil samotný sťažovateľ s prihliadnutím na časové hľadisko a tzv. reformu súdnej mapy v Slovenskej republike. Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie 10 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom na vydanie platobného rozkazu zo 4. apríla 2018 domáhal zaplataenia odstupného, a to z dôvodu skončenia pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa výpoveďou z 30. mája 2017 (pre dlhodobú nespôsobilosť sťažovateľa vykonávať doterajšiu prácu v dôsledku pracovného úrazu, pozn.). Po podaní odporu proti platobnému rozkazu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 29Up/244/2018 z 24. apríla 2018 bol súdny spis 6. júna 2018 postúpený okresnému súdu, ktorý 21. júna 2019 a 11. septembra 2019 uskutočnil súdne pojednávania a nový termín odročil na neurčito. Sťažovateľ rozporuje postup okresného súdu, keď potrebu znaleckého dokazovania síce deklaroval už na pojednávaní 11. septembra 2019, znalecké dokazovanie nariadil až 15. augusta 2022, resp. keď ďalšie pojednávania vykonal až s ročným odstupom (14. septembra 2020 a 22. septembra 2021, pozn.). V napadnutom konaní tak aj napriek doručeniu znaleckého posudku okresnému súdu 7. decembra 2022 a žiadostiam sťažovateľa o nariadenie termínu pojednávania (z 21. apríla 2023, 13. decembra 2023 a zo 7. mája 2024, pozn.) nie je rozhodnuté a predsedníčka mestského súdu sťažnosť na prietahy v konaní podanú 27. mája 2024 vyhodnotila ako nedôvodnú.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Podľa sťažovateľa sa predmet napadnutého konania nevyznačuje právnou ani skutkovou zložitou, naopak, podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) sa vyžaduje osobitný dôraz na rýchlosť konania a rozhodovania, pričom vznik prietáhov spôsobila najmä nečinnosť označených všeobecných súdov. Na podklade uvedeného odôvodnil zásah do svojich namietaných práv, ako aj nároky uplatnené v petite ústavnej sťažnosti.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

4. Predsedníčka mestského súdu na podklade chronológie priebehu napadnutého konania uviedla, že okresný súd a mestský súd boli od 11. septembra 2019 do 14. septembra 2020, od 14. septembra 2020 do 22. septembra 2021 a od 23. novembra 2023 do 7. októbra 2024 prevažne nečinní, postup v prejednávanej veci ovplyvnila pandémia ochorenia COVID-19, ako aj viacnásobná zmena zákonného sudcu (13. novembra 2019, 7. októbra 2020, 14. júna 2021 a 12. marca 2024), pričom

mestský súd v merite veci rozhodol rozsudkom č. k. B3-15Cpr/5/2018-417 zo 7. októbra 2024 (ďalej aj „rozsudok mestského súdu“), proti ktorému sťažovateľ podal 20. novembra 2024 odvolanie.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

IV.1. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru:

6. Keďže čl. 6 ods. 1 dohovoru obsahuje nielen právo na spravodlivé súdne konanie, ale aj jeho parciálne súčasti, *exempli causa* právo na verejné prerokovanie veci či prejednanie záležitosti v primeranej lehote, ústavný súd pristúpil k ústavnoprávnemu prieskumu v intenciách sťažnostného návrhu a sťažnostnej narácie, t. j. posudzoval osobitne porušenie práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote a práva na spravodlivé súdne konanie.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

8. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa. Ústavný súd sa z hľadiska hodnotenia povahy veci oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESLP, podľa ktorej pracovnoprávnym sporom je potrebné venovať osobitnú pozornosť, a to predovšetkým pri sporoch týkajúcich sa práv zamestnanca na mzdu či na náhradu mzdy (porovnaj napr. rozsudok vo veci Ruotolo v. Taliansko z 27. 2. 1992, sťažnosť č. 12460/86, bod 17, rozsudok vo veci Farinha Martins v Portugalsko z 10. 7. 2003, sťažnosť č. 53795/00, bod 34, rozsudok vo veci Jirů v. Česká republika z 26. 10. 2004, sťažnosť č. 65195/01, bod 47, podobne aj I. ÚS 541/2020, IV. ÚS 225/2022), čo je porovnateľné aj s prípadom sťažovateľa, ktorý sa domáha nároku na odstupné.

9. Z hľadiska povahy veci ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté konanie nie je právne zložité, pretože pracovnoprávne spory predstavujú bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov

(m. m. I. ÚS 541/2020, IV. ÚS 225/2022, III. ÚS 281/2024), pričom istú mieru skutkovej zložitosti vyvolala potreba vykonania znaleckého dokazovania. V správaní sťažovateľa neboli zistené také významné skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania.

10. Pokiaľ ide o postup mestského súdu (predtým okresného súdu) v napadnutom konaní, bez potreby podrobných analýz je pre ústavný súd podstatné, že v napadnutom konaní sa vyskytlo obdobie takmer trojročnej nečinnosti (bližšie bod 4 tohto nálezu, pozn.), pričom nesústredenosť je zrejmá aj z postupu mestského súdu, keď o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu č. k. 15Cpr/5/2018-297 zo 14. februára 2023 o odmene pre ustanoveného znalca podanej 8. marca 2023 rozhodol až uznesením mestského súdu č. k. B3-15Cpr/5/2018-435 z 5. decembra 2024, a to tak, že sťažnosť zamietol.

11. V tomto ohľade ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená či neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (IV. ÚS 396/04, I. ÚS 361/2022).

12. Vznik zbytočných prietáhov v napadnutom konaní nemôže ospravedlniť ani opakovaná zmena zákonného sudcu, s ktorou sa síce prirodzene spája nutnosť naštudovania veci novým sudcom, avšak ani viacnásobná zmena osoby zákonného sudcu v súdnom konaní nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by samy osebe vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (m. m. I. ÚS 508/2015, I. ÚS 527/2015, I. ÚS 343/2021, I. ÚS 372/2022).

13. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prietahy, ktorými došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.2. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

14. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ na základe vlastných tvrdení o existencii zbytočných prietáhov v napadnutom konaní namieta porušenie práva na spravodlivé súdne konanie. Ústavný súd primárne poznamenáva, že v systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť a plynulosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru [teda len jedného z aspektov „spravodlivého procesu“ (m. m. IV. ÚS 312/04, II. ÚS 621/2014, II. ÚS 15/2020)]. K vysloveniu porušenia základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie z týchto dôvodov však napriek tomu môže dôjsť v prípade, ak namietané zbytočné prietahy (spôsobené neodôvodnenou nečinnosťou alebo neefektívnou a nesústredenou činnosťou), ako aj celková doterajšia dĺžka preskúmaného súdneho konania signalizujú, že v postupe súdu došlo k pochybeniam takej intenzity, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci (najmä predmetu konania, teda toho, čo je pre sťažovateľa v stávke) možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (pozri m. m. IV. ÚS 242/07 – *a contrario*). *In concreto*, základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže byť porušené v dôsledku existencie zbytočných prietáhov v konaní orgánu verejnej moci len za kumulatívneho splnenia, že (i) v rozporovanom konaní ústavný súd zistí a vo svojom rozhodnutí vysloví porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a (ii) intenzita zbytočných prietáhov vo svojej

podstate znamená úplne zmarenie možnosti poskytnúť efektívnu a účinnú ochranu tým právam účastníka konania, ktorých ochrany sa domáha (III. ÚS 49/04, III. ÚS 348/05, I. ÚS 271/2021), čo sa prednostne predpokladá v niekoľkoročnom, spravidla desiatky rokov trvajúcim konaní, čo ale nie je prípad sťažovateľa.

15. Napriek tomu, že celková dĺžka napadnutého konania nie je s ohľadom na predmet konania akceptovateľná, čo ústavný súd zohľadnil pri posudzovaní zásahu do práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, z obsahu súdneho spisu je zrejmé, že mestský súd rozhodol a sťažovateľ podal proti rozsudku mestského súdu 20. novembra 2024 odvolanie (bod 4 tohto nálezu, pozn.). Ústavný súd preto nezistil naplnenie podmienok na vyslovenie záveru o odmietnutí spravodlivosti, t. j. nezistil pochybenia takej intenzity, ktoré by umožňovali rezultovať záver o porušení práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto v tejto časti sťažnosti nevyhovel [§ 133 ods. 1 *a contrario* zákona o ústavnom súde (bod 5 výroku tohto nálezu)].

IV.3. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu:

16. Porušenie základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu sťažovateľ vidí v tom, že o uplatnenom nároku nebolo ani po šiestich rokoch od začatia konania právoplatne rozhodnuté, čím dochádza k ukracovaniu jeho majetku.

17. Na tomto mieste je potrebné uviesť, že len konštatované porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru automaticky neznamená aj porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu a pre prípadný záver o ich porušení je potrebné skúmať konkrétne okolnosti prípadu (I. ÚS 363/2020, č. 35/2020 ZNaU). Za relevantné tak ústavný súd považoval, že v prípade sťažovateľa nedošlo k zmareniu nadobudnutia vlastníctva k peniazom predstavujúcim odstupné, pretože mestský súd v prejednávanej veci rozhodol a rozsudkom z dôvodu čiastočného späťvzatia žaloby konanie v časti o zaplatenie 341,85 eur zastavil, vo zvyšnej časti žalobu zamietol a žalovanému priznal proti sťažovateľovi nárok na náhradu trov napadnutého konania v rozsahu 84,36 %. Ústavný súd preto nezistil naplnenie podmienok na vyslovenie záveru o porušení práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu, a preto v tejto časti sťažnosti nevyhovel [§ 133 ods. 1 *a contrario* zákona o ústavnom súde (bod 5 výroku tohto nálezu)].

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

18. Keďže v napadnutom konaní síce mestský súd rozhodol, avšak proti rozsudku mestského súdu sťažovateľ podal odvolanie, s ktorým sa spájajú úkony súdu prvej inštancie (§ 373 a nasl. Civilného sporového poriadku), ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

19. Sťažovateľ sa domáha, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur. Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť mestského súdu (predtým okresného súdu) a jeho nesústreďený postup, berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu, primárne časovo priorizovaný predmet napadnutého konania, ako aj medzičasom vydaný rozsudok mestského súdu, majúci na pamäti, že cieľom priznania finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocítovanej

z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal sťažovateľovi finančné zadost'učinenie 4 000 eur a vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel (body 3 a 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

20. Pokiaľ ide o trovy konania, ústavný súd sťažovateľovi priznal ich náhradu vo výške, ako si ju uplatnil v ústavnej sťažnosti. Sťažovateľovi tak priznal náhradu trov právneho zastúpenia (bod 4 výroku tohto nálezu) za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume vyčíslenej právnym zástupcom sťažovateľa, t. j. dvakrát po 151,05 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 13,73 eur, t. j. spolu 329,56 eur (§ 1 ods. 3, § 10 ods. 1 a § 16 ods. 3 vyhlášky). Priznanú odmenu podľa § 18 ods. 3 vyhlášky zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty, t. j. o sumu 65,91 eur, pretože právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnemu zástupcovi sťažovateľa vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných do 31. decembra 2024 ústavný súd použil sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu